

Cvetje s polja modroslovskega.

(Spisal dr. Fr. L.)

(Dalje).

13. Krepostni človek.

Nravoroslovje nam kaže človeka — ne, kakoršen je, ampak kakoršen bi moral biti. Ta veda nam kaže vzor, po katerem naj hrepnimo in za katerega naj se trudimo s tem, da se čim dalje bolj izpopolnimo. Treba je pa, da se vjemajo ne samo naša dejanja z nraavnimi pravili, temveč tudi viri in vzroki dejanja se morajo vjemati z nraavnimi pravili.

Kateri so pa viri vsakega našega dejanja? Pravi in bližnji vir je volja, ker delamo to, kar hočemo. A volja ni sama ob sebi da ne bi bila od ničesar odvisna ali da ne bi bila z nobeno drugo silo v zvezi. Odvisna je volja od pameti, ker hoteti ne moremo, ako nam pamet ne kaže predmetov našega hotenja; odvisna je tudi od notranjih čustvenih močij, izmed katerih nas jedna vnema, vzbuja in draži, da premagamo vse težave, druga pa nas vabi in vleče k temu, kar je slastno in prijetno. Ako so viri našega delovanja zdravi in krepki, krepko in vrlo je tudi naše delovanje. To pa, kar krepki in čisti, kar uravnava in vodi naše delovanje, imenujemo krepost. Zato morajo

biti štiri glavne kreposti, da krepé in uravnava štiri glavne vire dejanj: jedna, ki uravnava pamet, druga, ki uravnava voljo, tretja, ki uravnava našo razdražljivost in razvneumljivost, četrta pa, ki uravnava naše poželenje. Tako so torej štiri glavne ali temeljne kreposti

med seboj najtesneje združene in vse delajo človeka sposobnega za dobra dejanja.

Najprej treba, da si za delovanje izbira mo dobrih predmetov, za svoj namen pa dobrih in primernih pomočkov. To dela pamet, kateri pritrjuje volja. Pamet, ki ima tako vrlino, je modra. Modrost se ne oprime katerega koli predmeta, ampak vsakega presodi; izbere si najboljšega in najprimernejšega; ne stopi na katerokoli pot, ampak na najtrdnejšo; ne rabi katerihkoli pomočkov,

temveč najizdatnejše; ne bavi se s praznim delom, ampak dela vedno uspešno. Modrost vodi sicer najprej našo pamet, toda ne samo naše pameti, ampak ob enem voljo, ker samo spoznavanje ne zadostuje za delovanje, ako volja ne ravna po spoznavanju. Moder ni oni, ki dobro samo spozna, a ga ne stori, temveč tisti je moder, ki spozna in stori, kar je dobro,

Madonna. (Slikal E. Murillo.)